Ч. 37 (13.935). Львів, вівторок 12. лютого 1935. Poсztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504-060. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Промова мін. Саймона.

ПАРИЖ, ПАТ. На бенкеті франц. торгов. палати у Парижі мін. Саймон виголосив промову, в якій згадуючи про подорож Фляндена і Лявля заявив: Думаємо, що ми добре працювали не тільки для добра ваших держав, але також для миру. Зближення у Льондоні не було спрямоване проти ніякої держави. Не хочемо довести до обмеженого пакту. Навпаки. Стараємось працювати над миром і добром усіх завдяки проєктам, які можуть бути основою свобідної і рівної дискусії між усіми зацікавленими в метою оперти мир на твердих основах.

Коли запрошені держави співпрацюватимуть з нами в такім дусі, який нас оживляє, 1935. р. може посунути довіря у політиці і збільшити торговлю.

Злучені Держави відкликали військового аташе з Москви.

Велике враження у московських політичних колах викликало рішення державного департаменту у Вашингтоні, відкликати військового і морського аташе з Москви. Одночасно надійшла вістка, що уряд Злучених Держав рішив зменшити особовий склад свого посольства у Москві. Дипльоматичні взаємини між СССР і Злученими Державами погіршуються з несподіваною швидкістю. Заяву Літвінова представникові агенції Райтера, що погіршення большевицько-американських взаємин буде мати такий наслідок, що большевицька торговля збільшиться з В. Британією, вважають „робленням доброї міни до злої гри". Одначе нема сумніву, що большевицький уряд не сподівався такого швидкого розвитку подій.

3 міліони безробітних у Німеччині.

Не зважаючи на всі зусилля німецького уряду зменшити безробіття, в останніх кількох місяцях число безробітних знову зросло і тепер сягає до трьох міліонів. Офіційні кола пояснюють зріст безробіття некорисною конюнктурою в зимі для ринку праці, яка до того є куди гірша ніж минулого року.

Велика шпигунська афера в Румунії.

Військова румунська влада відкрила шпигунську організацію, яка передавала інформації одній зі сусідних держав про військові тайни. Поліція арештувала двох чужинців, які недавно замешкали у Джурджію. Одночасно військ. влада арештувала трьох старшин, вмішаних в аферу, яких прізвища держать у тайні.

Процес проти посла Рінтелена.

Під натиском прилюдної опінії австрійський уряд рішив приспішити судову розправу проти колишнього австрійського посла в Римі інж. Рінтелена. Прокуратор зладив уже акт обвинувачення і розправа відбудеться в дні 2. березня ц. р. Рінтелена притягнув прокуратор до відповідальности за злочин державної зради. Інж. Рінтелена буде судити військовий трибунал. Рінтелен був вмішаний до державного перевороту націонал-соціялістів в дні 25. липня м. р., який закінчився убивством канцлера Дольфуса. З огляду на його становище як посла і колишні впливи в Стирії судова розправа заповідається сензаційно. Тому дуже можливе, що військовий трибунал буде вести розправу при замкнених дверях.

Цивільне летунство на Совітській Україні.

Агенція „ВУ" повідомляє:

В 1935. р. на Совітській Україні будуть істнувати такі летунські шляхи: Київ—Полтава—Харків (буде істнувати в зимі), Київ—Первомайськ—Одеса (від 1. липня), Київ—Дніпропетровськ—Сталіно (Юзівка) (від квітня ц. р.), Сталіно—Кадіївка—Луганськ, Старобільськ—Харків—Дніпропетровськ—Кривий Ріг—Миколаїв—Одеса; Одеса—Миколаїв—Херсон—Кахівка; Одеса—Миколаїв—Херсон—Скадовськ (останні два шляхи буде обслуговувати кілька літаків денно типу „Автотрамваю"); Дніпропетровськ—Запороже (від 1. лютого); Харків—Краматорська—Сталіно—Маріюпіль—Бердянськ. Крім того відкриють летунську комунікацію на шляху Київ—Чернигів—Брянськ—Москва та на шляху Одеса—Батум. На цім останнім шляху будуть обслуговувати гидроплями.

Додаткові кредити Японії на зброєння.

ТОКІО, 11. 2. ПАТ. Японський міністр війни Гаяші предложив раді міністрів проєкт признати 200 міліонів єн як додаткові кредити на потреби японської армії. Японські політичні кола переконані, що підвишка військових кредитів викличе ще більші зброєння СССР.

Бійки у Сарщині.

САРБРІКЕН, 11. 2. ПАТ. В одному з ресторанів дійшло до бійки між кількома молодими людьми і провідниками сепаратистів. Колишній керманич плебіспитового спільного фронту комуніст Госте зранив тяжко вистрілом з револьверу одного з молодих людей. Поліція арештувала Госта.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 11. 2. ПАТ. Вчора недалеко залізничої стації Віндберг дійшло до залізничої катастрофи. Самохід, який переїздив залізничий шлях, попав під кола поїзду. Шофер згинув. Льокомотива дуже ушкоджена і тому з поблизької стації надіслали нову льокомотиву. До подібної катастрофи дійшло теж коло Дрезна, де самохід з чотирома особами попав під кола поїзду. Дві особи тяжко, дві легко ранені.

Летунська комунікація між Берліном і Шангаєм.

Зі Стамбулу надійшли вістки, що між Китаєм і Німеччиною йдуть переговори з метою наладити летунську комунікацію між Берліном і Шангаєм. Комунікація буде полагоджена уже з кінцем цього року.

Конституційна комедія у Совітах.

Львів, 11. лютого 1935.

Совітські часописи повні звітів з нарад 7-го конґресу, який приняв „сензаційну" постанову про зміну конституції СССР. Чужинецька преса, яка такі справи трактує поважно, думаючи катеґоріями культурного світа, готова теж і до тієї останньої совітської події привязувати чимале значіння, як до якоїсь зміни укладу тамошніх сил, до зміни режиму і т. п. Про такі голоси західної преси дбає зрештою дуже пильно ввесь величезний совітський пропаґандивний апарат, не той офіціяльний і всім відомий, а замаскований за фірмою ріжних ніби то самостійних соціялістичних ба навіть „буржуазних" організацій. Словом, колиб хто хотів зясувати собі ситуацію у Совітах на підставі останніх голосів частини польської і західної преси, то мусів би прийти до переконання, що сталася у Совітах справді неабияка подія: зреорганізовано державний устрій у найбільш суттєвих моментах, допущено до голосу маси, запевнюючи їм безпосередній вплив на обличчя державної верхівки, скасовано диктатуру робітничого пролетаріяту, введено зненавиджені й осміяні досі методи перестарілої і пережитої та „збанкрутованої" демократії!

Конкретно, переведена на лоб на шию, з незвичайним поспіхом і без ніякої попередньої підготовки у прилюдній опінії, по наказу, як усе інше, що діється у тій державі, зміна конституції, зриває з основною засадою дотеперішнього устрою, а саме засадою виборів посередніх і явних. Щоби стати членом найвищої законодатної установи, яким є в СССР московський всесоюзний конґрес совітів (рад), треба було перейти крізь пять посередніх виборців до нижчих установ. Лише до сільських і міських дільницевих совітів вибори були безпосередні, але й то — явні. Річ ясна, що навіть у тих виборах виборці не мали ніякого голосу, бо лісту кандидатів устійнював місцевий партійний комітет, здебільша по вказівкам вищої партійної комірки. Нинішня зміна конституції вводить безпосередні вибори до всіх совітів, включно з Центральним Виконавчим Комітетом СССР. Крім того ті вибори мають бути тайні, ба навіть виборці дістають право з власного почину зголошувати кандидатури і відкликувати дотеперішніх наказних делегатів.

Другою найважнішою точкою проголошеної реформи є зрівнання села у виборчих правах з містом. Диктатура большевиків спіралася досі виключно на елементах міського пролетаріяту. Із сільських мешканців право голосування прислугувало що найвище найгіршого сорта „люмпен-пролетаріятові". Нинішня реформа дає це право всім сколективізованим селянам, при чому голова ради нар. комісарів Молотов заповів, що вкедовзі взагалі будуть усунені громадянські обмеження, які досі істнують супроти чисельних категорій громадян (у Совітах яких 25 проц. населення, себто одна четвертина всіх людей, стоїть „законно" поза правами, якими втішаються міські робітники).

Щож таке сталося? Адже льоґічно виходилоб, що большевики нібито резиґнують з диктатури пролетаріяту, що допускають широкий лібералізм у трактуванні громадян держави, якщо не повну рівність всіх верств і кляс, що виклята досі опозиція дістає законне право голосу, що сірий громадянин перестає бути безвольним предметом у руках партійних комуністичних установ і дістає змогу впливати на хід державних справ. Сам Молотов арґументував спасенність такої зміни потребою контролі мас над діяльністю державного апарату і над зловживанням дотеперішньої бюрократії. Справжній переворот!

Борони Господи, ніякого перевороту нема, нічого у ситуації не змінилося і не зміниться. Є лише комедія для точно означених цілей, яка буде коротше або довше тривати, але яка абсолютно нічогісінько в дотеперішніх сутніх відносинах не змінить. Демократія і лібералізм та комуністична ідеольоґія — це вогонь і вода, яких взаємно погодити не можна, це антитези цілого політичного світогляду, це два світи, які борються не на життя, а на смерть, та між якими не може бути ніяких компромісів. „Злібералізування“ чи „здемократизування“ совітсько-комуністичної державної системи — це абсурд, якому вірять лише ті, які хотілиб і жити з Совітами, як державою, у згоді, і бачити зміну тамошніх відносин, надто прикрих для буржуазних приятелів.

Коротко зреферовані зміни переведено під натиском двох чинників: передовсім належить сюди факт зросту опозиції, який проявився у вбивстві Кірова та — ще гірше — у дальшому істнуванні настроїв, прихильних і співчуваючих засудженим таким комуністичним вожакам, як Каменев і Зіновєв. Знаємо, яку паніку викликало вбивство Кірова, знаємо, як гарячково ведено слідство, розстрілюючи на право і ліво всіх „підозрілих“, і як остаточно нинішні володарі зацукалися, коли прийшлося вирішити долю самого Каменева і Зіновєва: розстріляти їх таки Сталін не відважився, волів теж заслати їх на далеку північ у непроглядні ліси, ніж дозволити, як Троцькому, виїхати за кордон і звідти кермувати невдоволеними елементами. Отож тайні і безпосередні вибори — це ніяка уступка демократії, так само як допущення до більших прав села не є ніякою уступкою клясовому лібералізмові. Це просто засіб заштькати і ліву і праву опозицію, яку нібито допускається леґально до голосу. На практиці воно може щонайвище мати той наслідок, що всі наївні, які повірять у „тайність“ виборів і схотять скористати з них для переведення опозиційних елементів до совітів, найдуться швидше за решіткою чи під стінкою.

Друга причина, яка безумовно вплинула на останню постанову, це непередбачений фатальний відгук за кордоном кривавих репресій, що їх повели большевики після вбивства Кірова. Нема сумніву, що ті репресії, чи радше їх відгук у західній европейській та в американській прилюдній опінії вплинув подекуди і на ізоляцію Літвінова підчас останньої женевської сесії і на прохолоду франко-совітських взаємин і на хід американсько-совітських взаємин, даючи надзвичайно успішну зброю всім противникам Совітів. Зміна конституції має задокументувати перед світом, що нема мови про поворот режіму воюючого комунізму з 1918/19 рр. і що відносини „нормалізуються“. Наскільки такий тактичний хід може справді впровадити в блуд тих, що думають західними методами овідчить про це голос ось напр. такого консерв. „Часу“, який добачує у тому кроці — познаку сили совітського режіму. Навпаки: не сила, а слабість була причиною тієї реформи, і то слабість подвійна — внутрі держави і назовні, супроти світа. І ніякі реформи, зроджені зі слабости, не мають життевої вартости

З українського життя у Манджурії.

ЗГАДКА ПРО УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС У СІНЦЗІНСЬКІЙ РАДІОСТАЦІЇ.

Ми вже подали попереднім разом, що редакція „Манджурського Вістника“ дістала змогу радіопередач у Харбіні, яку й використовує пильно. В пятницю 18. січня ц. р. трансмітований був радіо-виклад українською мовою редактора І. Світа на тему „Українське життя в Манджу-Ті-Го“. „М. Вістник“ з 21. січня ц. р. видрукував у цілости цей виклад у великому фейлетоні. В той спосіб і ми довідались про його зміст.

Прелеґент сягнув до 1907 р., коли то в Харбіні відчинено першу українську організацію „Український Клюб“. Та справжнє, невязане організаційне життя почалося щойно після повстання манджурської держави. Ця держава поставилась прихильно до всіх національностей, які найшли в ній терен для праці як у площині чисто-національній, так і в загально-державній. Українські спеціялісти мають змогу праці. Напр. проведена реєстрація українців-залізничників пройшла з великим успіхом і є надія, що всі вони згодом будуть мати забезпечене життя. Просвітний рух розвивається щораз міцніше, розгортається широка культурно-освітня праця; внутрішні сили консолідуються, спираючись на національну, виразно протикомуністичну плятформу.

„Черговим завданням — чули дослівно радіослухачі — є поширення самого терену праці шляхом відкриття нових осередків для праці, започаткування українських організацій там, де вони були колись з 15 років тому, та приєднання до українського національного руху нових шарів громадянства і звязування його з інтересами та життям всієї української національної еміграції, котра робить тепер заходи щодо скликання Всеукраїнського Конґресу, на котрому будуть заложені основи для послідовної праці для майбутнього, коли ми діждемося звільнення українських земель та повстання нашої Батьківщини вже як вільної країни“.

І дальше: „...Велика ідея Ван-дао повинна дати й нам тут, як вона дала азійським народам, свіжі сили для ще більше завзятої праці. Нам потрібно підготовити ґрунт для повстання широкої української акції в Азії, де живуть міліони українських переселенців, де виросли нові покоління, котрі потребують все більшої уваги для себе, бо, конаючи в червоному пеклі, вони не можуть вести ніякої національної праці, а ми можемо не тільки зберігати цінности нашої нації, але рівночасно, розгортаючи свою роботу втягати до неї нові свіжі сили. Великі й відповідальні завдання лягли на наші плечі. Тому й повинні ми виконати обовязок сумлінно та чесно і нарід наш буде за це вічно вдячний“.

ДАЛЬШІ РАДІОПЕРЕДАЧІ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ЗІ СІНЦЗІНСЬКОЇ РАДІОСТАЦІЇ.

Заходами редакції „М. В.“ відбулись чи відбудуться — як подає У. Прес. Служба в Харбіні — радіопередачі 1., 15. і 27. лютого ц. р. у 100-кільов. сінцзінській радіо-станції. Редакція згаданого часопису прохає тих, що будуть їх чути, повідомити її про якість передачі, її силу та систему радіо-приймача.

СВЯТО СОБОРНОСТИ В ХАРБІНІ.

У вівторок 22. січня ц. р. відбулось у Нац. Домі свято обєднання, що складалось з двох частин: привітання і музикально-вокальних точок. Закінчилось воно спільною вечерою і танцями. Звідомлення про хід свята покищо ще немє

ВНУТРІШНЯ ПОЗИЧКА.

Український Національний Дім у Харбіні розписав позичку, щоб покрити свої зобовязання, які повстали через капітальний ремонт будинку. Потрібно 2.000 гобі. Позичка забезпечена прибутками дому і платна в шість місяців після її вплати. Знимка Українського Нац. Дому, яким так гордиться наша кольонія з Харбіні, прикрашує відривний календар на рік 1935, що його видала редакція „М. Вістника“

—o—

Тайний обіжник проти Ґандія.

БОМБАЙ, ПАТ. Індійський уряд видав тайний обіжник до урядовців з приводу програми Ґандія упромисловити село. В обіжнику уряд остерігає урядовців перед новою акцією Ґандія, яка змагає до „перебудови села“, в дійсности змагає до зорґанізування масового непослуху селянства. Уряд доручив урядовцям протиділати збиранню грошей на цю акцію. Ґанді заявив журналістам, що ніколи не мав заміру орґанізувати цивільного непослуху. Коли хотів би це вчинити зорґанізував би безпосередню акцію. Товариство упромисловлення села має на меті відродження мистецтва і промислу села.

Завзяті бої з комуністами.

ШАНГАЙ, 11. 2. ПАТ. Аґенція Ренґо повідомляє, що у провінції Тіян-сі йдуть криваві бої китайських урядових військ з комуністичними бандами. Втрати по обох боках сягають до 3.000 вбитих і кілька тисяч ранених. Бої відбуваються зі змінливим щастям.

Домагання прибалтійських держав.

ТАЛІН, 11. 2. ПАТ. На основі рішення конференції прибалтійських держав у грудні м. р. Естонія, Латвія і Литва вислали до ґенерального секретаріяту Ліґи Націй однозгідні ноти, домагаючись для прибалтійських держав справедливого розділу представників у різних орґанізаціях Ліґи Націй.

З українського життя у Чехословаччині.

Дещо про працю української кольонії у Брні на Мораві.

Дня 12 І. ц. р. українське робітничо-стрілецьке культурно-освітне т-во „Єдність“ у Брні влаштувало „Маланчин вечір“, на програму якого склалася 3-актова комедія „Живі покійники або дружина з того світу“ Конича-Лисенка, відіграна під назвою „Тріюмф медицини“, а по виставі забава з танцями. Не зважаючи на важке господарське лихоліття та матеріяльну скруту, ця імпреза стягнула майже всю українську кольонію у Брні, однаково як з робітничих, так і зпоза робітничих кругів та багато прихильної чеської публики.

Ця перша у Брні спроба української аматорської вистави випала назагал доволі вдачно. Підготовив її колишній комендант українського військового відділу у Брні чет. Григорій Мирослав Сигерич, що сам знаменито відіграв теж ролю слуги Деметія. Жіночі ролі відіграли пані: Катерина Цимбалієва й Ема Ґотфрідова, що, хоч чешка, знаменито потрапила вжитися в ролю української жінки. Решту роль відіграли робітники: п. Фрункей ролю адвоката — зовсім бездоганно та пп. Деленка і студент Найда дещо слабше, але назагал незле.

Треба відмітити та підкреслити, що бренське українське стрілецтво стоїть на високому щаблі національної свідомости і хоч перебуває вже майже 16 років (рештки військової еміґрації з І. гірської бриґади) серед чужого моря, не зденаціоналізувалося, а навпаки: укріпло в своїй національній свідомости, не пішло на поводи ніяких демагоґів чи інтернаціональних шантажистів та залишається вірне своїм національно-визвольницьким ідеалам. В їх Т-ві панує зразкова товариська дисципліна, що може послужити иншим товариствам за приклад. Члени Т-ва самовіддано горнуться до творчої праці та самоосвіти, на яку находять час поза всіма своїми буденними клопотами та журбами за завтрішній день і то в часі нинішнього великого безробіття та боротьби за голе істнування. Цим виказують вони свою велику зрілість та гідно репрезентують українське імя серед чужинців.

Послідовна політика міністерства освіти...

Промова посла Д. Великановича до буджету міністерства освіти на пленарному засіданні сойму в дні 8. лютого 1935 р

Високий Сойме!

Від 1922 р. наші представники у польському парляменті борються за права в ділянці шкільництва і на жаль досі не находили зрозуміння у рішаючих чинників.

З огляду на короткий час, який маю до диспозиції, не буду входити в подробиці, а бажаю під кінець цієї соймової каденції лише загально представити стан політики уряду супроти нас за останні десятиліття, політики, яка також узасаднює наше негативне становище до буджету.

ЗАСАДИ ПРОФ. СТ. ҐРАБСЬКОГО.

В історії польської держави, ділите, панове, систему правління на 2 періоди: до травня 1926 і від травня 1926 р. Цей поділ є слушний у всіх інших ділянках державного життя, лише не в ділянці політики міністерства віроісповідань і освіти, оскільки йде про український нарід та його освітні аспірації. В цьому напрямі всі рішаючі чинники йдуть одною незмінною дорогою від 1920 р. — і крім кількох скупих заяв декотрих пп. міністрів освіти про зроблені помилки, — послідовно реалізують засади проф. Ст. Ґрабського, який в своєму славному отвертому листі до проф. Ґломбінського, оголошеному в „Курері Львовскім" з дня 10. І. 1935, з повною щирістю відкрив куліси і цілі мовного закону з 1924 р., закону, який знищив наш цілий шкільний доробок з часів перед 1920 р.

З переписки тих 2 політиків, які рішали колись про долю шкільництва в Польщі, ясно виходить тло, на якому повстав закон про викладову мову в державних школах і наслідки цього закону.

А ті наслідки вже нераз представили ми в цифрах і сьогодні лише загально зазначу, що планово з року на рік щезали з овиду школи з українською викладовою мовою, з року на рік меншали ряди учителів української національности і то головно на територіях, замешкалих компактною масою українським населенням, — меншали ряди української молоді у високих школах. Закон про викладову польську мову в державних школах побудований на таких основах, які виявив проф. Ґрабський, мусів довести до тих вислідів, які маємо на наших землях. Від часу до часу деякі панове міністри потравневого режіму у скромній формі оказували зрозуміння наших потреб в ділянці освіти, однак це були звичайно лише слова, які далеко відбігали від вчинків. Воля п. міністра освіти майже з засади не доходила до тих чинників, які безпосередньо стикаються з населенням, та передовсім до вчителів, шкільних інспекторів і ріжних польських політичних і освітніх діячів.

ВИКОНУВАННЯ ЗАКОНУ.

Неодин, навіть менше досконалий закон, коли дістанеться до рук совісних виконавців, буде менше прикрий, ніж добрий закон, який мають використати несовісні виконавці. Гірше, коли і закон і його виконавці є тенденційні.

Хоч мовний закон з 1924 р. був у своїй основі несправедливий — то був би він менше допікульний, колиб льокальні чинники шанували наші національні права. Почавши від куратора та скінчивши на вчителю — зроблено все, щоб шкільний доробок українського народу довести до такого стану, який є сьогодні, себто до майже цілковитого знищення нашого шкільництва. Вправді в буджетовій комісії пос. д-р Стронський Здзіслав простував шкільну статистику, видану міністерством віроісповідань і освіти, але навіть спіраючись на його матеріялі ніхто не матиме відваги признати числа 458 вселюдних шкіл з українською мовою навчання (де історію і географію вчать польською мовою) за вистарчаюче в порівнанні до числа 3.600 чисто українських шкіл, коли творилися межі польської держави.

ВІДСОТОК ДІТЕЙ, ЩО КОРИСТАЮТЬ ЗІ ШКОЛИ З БАТЬКІВСЬКОЮ МОВОЮ.

Коли йде про відношення дітей, що вчаться в школах і про батьківську мову навчання, то на просторі Галичини згідно з твердженням п. міністра освіти лише 0.6 прц. польських дітей користає з української школи, 16.7 прц. з утраквістичної школи та аж 82.4 прц. з чисто польської школи. Про відсоткове відношення української дітвори панове не згадують, одначе на підставі доступних нам матеріялів українські діти Галичини користають з рідної школи не більше, як у 5 прц., а на Волині, Поліссі і Холмщині 0.02 прц

„ВОЛИНСЬКЕ КОРОЛІВСТВО".

Коли я згадав про Волинь, то не можу поминути мовчанкою одного факту. Є там деякі одиниці, що зачисляють себе до української суспільности, які твердять, що на Волині має український нарід повне заспокоєння освітніх потреб. Як виглядає це „волинське королівство", то вже свого часу не міг дечого заперечити і п. міністер освіти, а ще більше підтверджує його статистика. Там знищено державне українське шкільництво так, що не остало ні одної української державної середньої школи, а є ледви кілька вселюдних. Здається, що тим політикам з Волині відомо, що робили офіційні чинники підчас плебісциту українського населення за українською школою, а певне також знають вони, що нпр. до технічної фахової школи в Ковлі в теперішньому шкільному році не принято ні одного учня-українця.

АДМІНІСТРАЦІЯ І ТРАКТУВАННЯ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНЦІВ.

У шкільній адміністрації не признано ні одного постуляту із наших, предложених п. міністрові меморіялів. На наших землях поіменовано шкільних інспекторів виключно поляків, які кваліфікацію українського учительства оцінюють не на підставі професійної праці, а того, чим ті учителі відзначилися у суспільній праці. А ту працю розуміють так, що вимагають доказу, чи учителі заложили організацію „Стшельца" і втягнули туди відповідну скількість парубків українців, чи осн̆ували „светліцу Т. Ш. Л.", „кулко рольніче" і т. п. Суспільну працю в українських інституціях вважають політичні чинники протидержавними вчинками і вона вистарчає, щоби через неї усунути учителя-українця від його земляків, перенести на далекі чужі західні землі Польщі або на емеритуру. На місце усунених українців іменується поляків, які в значній частині, передовсім молодші, не володіють українською мовою. Завдяки такій політиці шкільної адміністрації — в останніх кількох місяцях перенесено в стан спочинку 76 учителів-українців на терені Кураторії О. Ш. Л., а на їх місце не іменовано ані 5 українців. Вистарчить неперевірене донесення якихось несовісних одиниць або москвофілів, нераз з комуністичних кругів, щоб з українського села забрано всіх учителів-українців, як маємо на те докази з дрогобицького повіту і з інших. Влада не дивиться на те, чи родичі є вдоволені з чужого вчителя, або чи цей учитель на національно чужих територіях не зазнає національних зневаг. Владі вистарчить хвилеве заспокоєння шовіністичних льокальних чинників, чи також політичної адміністрації.

ЧИСЛО УЧИТЕЛІВ.

На буджетовій комісії п. міністр внутрішніх справ заявив, що є аж понад 4.000 українського вчительства. Годжуся з тією цифрою, але чому п. міністр не подав загальної цифри вчителів вселюдних шкіл: 70.000 — і чому не хоче прилюдно признати, що нпр. на терені Східної Галичини до війни на число 5.000 загалу учителів було 3.000 українців, а тепер на число 14.000 осталося українців лише 2.000. Чи це відсоткове відношення нічого панам не говорить? А діється це головно вже за потравневого режіму — коли то покликано до життя уряд персональних референтів з диктаторськими компетенціями, які є звичайно сторонничо наставлені до українського вчительства.

Зміна політики у шкільній адміністрації є неменше важна, як зміна законів про викладову мову. Як довго суспільні українські круги відсуватисеме від впливу на шкільну адміністрацію, так довго не зникнуть надужиття і шкоди на українську некористь.

Великий еспанський педагог Іван Людвік Бібес у творі: „Де дісціпліні" слушно стверджує, що учитель повинен володіти добре мовою учня, бо лише при помочі рідної мови зможе заінтересувати дітвору з іншими науками. Мовні помилки, що їх робить учитель, останутся учневі на довгі літа.

МАРТИРОЛЬОҐІЯ ПОЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ ПІД ЗАЙМАНЦЯМИ.

Польська література про мартирольоґію польської школи під займанцями, а також теперішня акція в обороні польської школи поза межами Польщі дуже докладно обіймає потреби навчання молоді рідною мовою і потребу, щоби це навчання вів учитель-поляк. Коли признаєте це, панове, за конечне і добре для себе, то чому нас відсуваєте від тих прав?!

Зі справжнім сентиментом і пошаною згадую тих всіх польських героїв, про яких я читав у памятниках, оголошених у свято 25-ліття боротьби за польську школу. Я знаю, що панове нерадо слухаєте, коли переводиться деякі анальоґії і я вам тої прикрости не зроблю, але коли читаю брошуру Наврочинського або П. З. Н., то неодна річ, там порушена, є дуже подібною до теперішніх відносин на наших землях.

ОДНОЗГІДНЕ СТАНОВИЩЕ НД І ББ.

На буджетовій комісії представник народового табору п. Корнецький і представниця Б. Б. В. Р. п. Яворська боронили однозгідно теперішній стан у шкільництві, а також захвалювали закон п. Ґрабського, що спеціяльно говорить про утраквізм. Обоє промовці забули видно на хвилинку, що й до поляків пристосовували їх колишні займанці подібні методи — захвалюючи свою культуру і співжиття лише на те, щоби вирвати з душі дитини любов до свого народу, до своєї культури. Не говорячи вже про великого українського вченого Потебню, відсилаю панів до статті проф. Стефана Блаховського п. н. „Висліди психольоґії педаґоґічної" (Енциклопедія виховання Т. І. 1934. стор. 389), і там довідаєтеся, що: „Щойно коли рідна мова утривалилася, хочби на деякому хочби низькому рівні, отже около 12 року життя, треба би почати науку чужих мов".

Незабутній чеський педагог Іван Коменські у своїм творі п. н. „Дидактіка Магна" розділ 29 говорить: „Хотіти вчити когось чужої мови, заки він опанує рідну мову, це те саме, коли би батько хотів учити свого сина їздити на коні, заки цей навчиться ходити".

Я міг би цитувати панам багато подібних прикладів педаґоґів і польських діячів, які виголошували всякі гасла про національні права для польської дитини, ви знаєте ті права і їх розумієте. Зрозумійтеж, панове, і нас і киньте ваш старий аргумент: „це що інше". При творенні нового шкільного закону дайте вислів тим високим гаслам, які голосили ваші діячі в обороні польської школи під займанцями.

Стоїмо на становищі, що кожна дитина, отже також українська, повинна в першу чергу діставати освіту в рідній мові і під проводом учителя-українця.

Справу адміністраційних труднощів в орґанізації приватного шкільництва і позашкільної освіти обговорювали ми на іншому місці і тому тої справи тепер не порушую.

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКЕ ВІРОІСПОВІДАННЯ.

Ще кілька слів з ділянки політики департаменту віроісповідань. У буджеті існує преліминована сума на допомоговий будівельний фонд у висоті 1.016.000 зол. Зважуюсь з того місця заапелювати до пана міністра, щоби при розділі цього фонду зволив признати інтереси греко-католицької Церкви, передовсім у гірських околицях, і признавав субвенцію на будову церков тим гр.-кат. комітетам, які зголосяться по неї з належно умотивованими проханнями.

Від кількох літ політика шкільних властей до наших священиків стає щораз більше суворою. З безосновних причин п. львівський куратор відбирає нашим священикам право навчання релігії у вселюдних школах.

У самій львівській дієцезії позбавлено права навчання около 40 священиків, не говорячи про перемиську і станиславівську дієцезію. Вистарчить непровірений замір про якісь недозволені пісні або про цитування з релігійного письма „Наш Приятель" релігійної леґенди, щоби найти претекст до відібрання права навчання від нашого священика і дітвору позбавити змоги вчитися рідної релігії. Найбільше яскравих надужить зробив інспектор Пиж з Городенки, який своїм нетактом, необоснованими внесеннями, спричинив багато непотрібних суперечок.

Не слід позбавляти нашої дітвори науки релігії передовсім у теперішніх часах. Якщо якийсь священик провинився, то слід витягнути для нього службові консеквенції щойно після переведення докладного слідства, вислухавши інтересованого і духовної влади.

ПРАВОСЛАВНЕ ВІРОІСПОВІДАННЯ.

Завжди ще отвертою раною є справа православного віроісповідання, якого ісповідниками є у величезній більшости українці. Вже нераз порушував цю справу зі соймової трибуни член нашого Клюбу пос. Хруцький. При нинішній бюджетовій дебаті, до якої привязуємо спеціяльне значіння, уважаю за відповідне як українець-католик упімнутися за права наших братів на Волині, Холмщині, Поліссі і Підляшу. Передовсім мушу ствердити, що дальше тріває процес нищення православних церков. Тепер на Холмщині касують церкву св. Духа, 3-тю вже з ряду в цьому місті. Коли першу з них висаджено в воздух у 1918 р. у сутінках ночі, то дві другі буриться на зимно, з волі теперішнього уряду. Це є вже 56-ий випадок бурення православних церков на Холмщині. Часами чути таке оправдання: тих церков на Холмщині забагато, бо повставали вони не для заспокоєння релігійних потреб, лише з політичних причин. Таке твердження полягає на цілковитому незнанні річей, бо культ на підставі грецького обряду вимагає, щоби в кожному селі була своя церква. Адже ж так є і в греко-католицькій церкві. Ще більше збиває польську тезу факт, що в багато місцевостях селяни, втративши надію на відзискання відібраних їм церков, поралися над будуванням нових. Інша річ, що не можуть дістати на це дозволу. Не інакше представляється справа й у Холмі. Там на поверх 7 тисяч вірних істнує з давніх 10 церков лише одна, яка може помістити ледви 400 осіб. Отже чим є мотивоване бурення церкви св. Духа в Холмі, заповіджене в останніх днях адміністраційною владою?! Не говорю вже про цілковитий брак підстав до того, бо чейже Православної Церкви не вивласнено досі ніяким законом з її права до свого маєтку. Отже на якій правній основі уряд в характері господаря розпоряджується маєтком православної Церкви і то ще в такий драстичний спосіб? Міг би хто сказати, що та церков, як і багато інших, була колись унійтською, отже є спірний сам титул власности. Одначе на всякий випадок уряд не має тут ніяких прав. А коли недавно на підставі рішення Найвищого Суду добув він право розсуджувати щодо святинь спори між православною Церквою та католицькою, то всеж не добув права власности, а тимбільше право бурити самі святині. Розбірка церкви не є також в ніякій мірі розсудженням самого спору щодо титулу власности. Підношу справу розбірки церкви св. Духа в Холмі ще й тому, що така сама доля жде ще 104 замкнених церков на Холмщині, як це видно з відповіди міністерства на прохання Митрополії про отворення замкненої церкви в селі Лаґівці, пов. Томашів. А саме, міністерство відповіло, що теперішній стан тієї церкви не дозволяє на її отворення. А ремонт замкнених церков, коли селяни про те просять, забороняється. Ще ясніше світло на справу бурення церков може кинути такий образок з життя Холмщини. У селі Хижовичі пов. Грубешів вже в часах кризи вибудували селяни нову церкву. Правда, дістали вони дозвіл на будування не церкви, але святині Народового Костела, бо безпосередньо дозволу на будову православної церкви на Холмщині не можна добути. Будова тревала 3 роки, а коли її скінчено, висвячено нову святиню як православну церкву. Кілька місяців стояла та церква, але дня 13. березня 1934. р. влада її збурила на тій підставі, що її збудовано без дозволу властей. Питаюся панів, чи можна твердити, що не було дозволу влади в даному випадку? Коли би хтось відповів, що дозвіл був даний для святині Народового Костела, то в такому разі виринає інше питання: а чим признана державою Православна Церква є гірша від Народового Костела, непризнаного державою? Одначе чи і тоді є оправданою розбірка церкви? Ні! Адже був час аж 3 роки для інтервенції влади. Понятим надто яскрава є диспропорція між виною і карою. Чиж кара за формальний ухил може піти так далеко, бо аж до збурення церкви? Врешті, як то дивно звучить — буриться божий дім! І яке враження викликав цей учинок на селян! Щиро і глибоко були вони переконані, що доконали милого Богові діла, будуючи нову церкву, а стрінулися з гнівом християнської влади. Так виглядає розбірка православних церков. Воно свідчить, що дійсно уряд повірив у фікцію, наче би він був одиноким власником майна православної Церкви, а нищить він не лише поодинокі святині, але й саму Православну Церкву, хіба лише з тою метою, щоби на її руїнах повстав латинський — польський костел.

ПРАВОСЛАВНИЙ СОБОР.

Бо бачимо, що і в інших ділянках церковного життя уряд виступає в ролі господаря. Від 1930 р. найважнішу справу скликання Собору уряд прийняв у свої руки, легковажучи собі канони Православної Церкви, хоч вона є признана державою! Якщо Православну Церкву поневолено **in capite**, то те саме бачимо і **in membris**. Напр. волинський воєвода сам устійнив склад епархіяльного зїзду, який недавно відбувся, забороняючи виборне представництво від світських вірних та делєгуючи на цей зїзд послів з ББ. Поліський воєвода, не дивлячись на архиепископа ординарія, наказує вести ціле урядування внутрі Церкви у польській мові, а присвоюючи собі права родичів, сам розсуджує, що в польській мові повинна відбуватися наука релігії. А на Холмщині вже навіть поодинокі старости видають рішення щодо мови в науці релігії у школах, а щобільше вимагають від священиків всупереч наказам митрополита, щоби навіть проповіди в церкві виголошували по польськи. Грубешівський староста посунувся ще дальше. Коли митрополит засуспендував одного священика за те, що цей всупереч забороні своєї влади забрав санктуалія з церкви в селі Хижовичі і тим улекшив її розбірку, староста дав йому через шкільний інспекторат 36 годин релігії тижнево, а нового пароха не затвердив. В такий анархічний спосіб вимусив на митрополиті, що той врешті привернув права засуспендованого священика.

Уряд не обмежився до тих двох актів, якими є: 1) нищення матеріяльних підстав та 2) анархізація самої внутрішньої організації Православної Церкви. Уряд безпосередньо вдирається у круг духово-релігійних почувань православних і через свої польонізаційні заходи їх просто вбиває. Бо національні і релігійні почування, це наче два потічки, що пли-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ

Безжурний, легкий птах.

(З нагоди вистави М. Глущенка.)

Найлекше писати про мистців важких, незрозумілих; щонебудь скажеш — можеш засоромити тих, що не вміють оцінити твору, призначеного для майбутности. Хто знає, чи публика нині не волів незрозумілих творів; є бодай притока виправдати свою байдужість. На виставах наших „дуже модерних" мистців і після них нарікали наші люди, що не мають приємности дивитись на образи, яких не розуміють. Та ось прийшла черга на таку виставу, що спонукала до прилюдних вражінь навіть одного теольоґа та суспільного борвника в одній особі.

Набираєш сміливости; не до мистецької критики, до якої треба підготови не меншої, ніж до теольоґії та суспільної діяльности, але попросту радієш, що можна списувати думки, які виринають перед образами так, начеб це були котлети або пампушки.

Микола Глущенко прислав кількадесять своїх образів до Львова з Парижа з жестом земляка, що має сентимент для своїх близьких. До цієї вистави мусить він доплатити і знає про це. Після великих успіхів у европейських столицях Львів не може принести йому нічого такого, що змінило би їх. Ані виглядів на критику, що можна би її вжити до реклями, ані надій, що проданими образами покриє кошти транспорту своїх образів. Сентимент, звичайний землячий сентимент... і за нього треба платити часом дуже дорого.

Глущенко перейшов добру мистецьку школу у Берліні та Парижі; перейшов клясицизм та імпресіонізм, показуючи, що з них уміє взяти, а чого не хоче, чи не може. На інші напрямки дивився оком вражливого мистця, що почуває себе сучасником і може навіть відчуває, звідки вони взялись і чого хотять. Та як це буває найчастіше при розвитку мистецького таланту: верх узяли темперамент і особисті переживання. Глущенко має легкість дуже рухливої людини, що не любить зупинятись довго на враженню і не передає його назверх при допомозі інтелектуальної аналізи; змислові враження в нього сильніші, ніж рефлексія, технічний хист більший, ніж намагання зосередитись на якійсь рисі своєї психольоґії.

Дивуємось, як міг такий молодий земляк так хутко засвоїти собі характеристичні прикмети паризьких мистців. Це можливе тільки тоді, коли людина почуває себе в Парижі, як у рідному місті: не тільки сприймає його враження розуміючи їх, але і відчуваючи насолоду, що живе атмосферою близькою собі, так мовити „конґеніяльною". Тільки тоді може він природно дійти до сюжетів, що їх не придумаєш у робітні та не вивчиш із підручників до історії мистецтва.

Французи від віків малюють залюбки жіночі акти та портрети; зупиняються вони на тому „жанрі", що є одним із ступнів навчання у малярській школі і доводять його до мистецтва.. Це один із наслідків клясичної спадщини, нахилу до „академізму" всупереч усім анархістичним гаслам, що родяться у мистецькому Парижі, вічно спрагненому сензації, вічно у погоні за новиною. Тема „жінка" не старіється тут так само як і оригінали, що находять щораз то нові засоби, як відмолоджуватись або, що важніше: подобатись навіть тоді, коли знаємо їх, часом уже нескромний вік.

Можемо бути горді, що маємо земляка, якого парижани вважають своїм. Неодин зітхає, чому він не малює козаків і баштани. Звідкіля їх узяти над Сеною? Малярство не кіно, де можна працювати при штучних декораціях. Є ще й такі наївні люди, що хотіли би бачити у Глущенка іншу тематику, напр. релігійні образи. Гадаємо, що релігія надто поважна річ і надто глибоко звязана з духовими переживаннями одиниці, щоб релігійні твори могли повставати під впливом раціональних арґументів. Мистець може малювати тільки те, до чого почуває у собі силу. Мистці, що промовляють до наших релігійних і моральних почувань, мусять так само природно находити сюжети і засоби до їх вислову як ті, що тільки лоскочуть нашу змислову вражливість.

Глущенко ще молодий і шлях перед ним довгий. Коли він умів вже нині добути з Гоголя оригінальні риси карикатурних, хоч вірних, постатей, то за літ пять чи десять, може добуде із себе щось зовсім несподіване. Правда, нині виглядає він занадто зрівноважений, проходить мимо тем занадто легко, кидається на все, що зловить на мить його око, якби мав завтра про це забути. Це спільна риса з неодним нашим молодим письменником, що занадто багато припадкових явищ уважає „темою". Але хто з нас, зупиняючись перед барвистими, приємними, як дружній усміх, картинами, думає про такі теорії? Глущенко міг би відповісти, що він теж не хоче думати, коли до нього всміхається світ картинами і вабить його, приворожує на мить тут, затра там.

Приємно на його виставі думати про те, що деякі наші мистці можуть уже мандрувати по широкому світі, не на кошт стипендій та інших добродійних пожертв, а за власну працю. Ще приємніше бачити, що вони розуміють той світ і ми розуміємо їх, хоч той світ від нас нині так далеко, як далека боротьба за мистецькі напрямки та засоби від наших буденних клопотів.

Знаємо, скільки зусиль треба, щоб почувати себе добре на чужині і скласти там із всякого ріщя та піря власне гніздо. Знаємо, скільки талантів пропадає, заки найшли змогу свобідно працювати — передавати те, що відчувають і хотять передавати. Тимбільше тішимось, коли трапляється між ними такий безжурний, легкий птах як Глущенко. Правда, не всі, що мають постійно до діла з перами, розуміються на птахах і крилах.

вуть з одного джерела: хто нищить один з них, тим самим нівечить і другий. Українські діти православного віроісповідання змушують вчитися молитви і самої релігії польською мовою, перед початком науки мусять відмовляти польсько-латинську молитву. В державні свята ведеться їх до костела замість до церкви. Для дорослого православного населення на Холмщині вже другий рік видає виділ бєзпеки державним коштом календар у польській мові, при чому кольпортується його безоглядними методами. Бо православним священикам розсилається цей календар у більшій скількості, а належитість потручують за них згори з дотацій духовенства. Увінчанням діла польонізацій має бути введення польської мови до православних богослужень. Нині бачимо вже підготовчі праці в тому напрямі і перші несміливі спроби. Справді, ніколи нічого подібного не було навіть у Польщі перед розбором, хоч її найфатальнішим гріхом була саме нетолеранція супроти Православної Церкви!

—o—

ПРОСФОРА.

ПРОСФОРА В „МІЩАНСЬКОМУ БРАЦТВІ".

В неділю вполудне 10. ц. м. при участи невеличкого гуртка членів та запрошених гостей відбулася традиційна просфора в Т-ві „Міщанське Брацтво". Була це з черги 25-та просфора і в цьому році Товариство задумує святкувати чвертьстоліття свого істнування. Церемонії посвячення дарів доконав о. кан. Лопатинський і в теплій промові, складаючи побажання Товариству, пригадав часи, коли українське міщанство у Львові було найтвердшим оборонцем народности й віри.

Як випливало з дальших промов (у мінорному тоні) членів, Міщанське Брацтво переживає тяжку крізу, на яку склались: нинішній тяжкий час, безробіття і взагалі важкі умовини життя. При свому заснуванні Товариство обєднувало всі вільні професії, які опісля поодиноко зорганізувалися, як: Т-во Лікарське, Технічне, Союз Купців і Промисловців, Т-во власників реальностей, Т-во інжинірів і ін. Вони відділились від „Міщанського Брацтва", при якому залишились майже виключно старші ремісники. На цю тему говорили пп.: д-р Говикович, Галібей, Беряк, Паліїв, Сенюта.

Дуже добре подумана і гарно виголошена була промова п. Б. Баранової, що внесла на салю бадьорий настрій: не зневірюватись, не коритись лихові, а обхоплювати організаційною сіткою якнайширші круги міського населення, бо перед нашим міщанством і у Львові і по інших містах стоять може в недалекому уже майбутньому великі завдання й великі обовязки. Свято закінчив в 4. годині п. Стефанівський, подякувавши членам і гостям за прияву.

СВЯТО ПРОСФОРИ НА СТАРОМУ ЗНЕСІННІ.

Це свято, яке відбулося дня 10. лютого заходом читальні „Просвіти" звеличав своєю приявністю Преосв. епископ Будка, який посвятив просфору та бажаючи гостям усього добра, виголосив патріотичну промову, що зробила помітне враження на присутніх. Як місцевий душпастир витав зібраних та гостей о. Харина. Від Матірнього Т-ва „Просвіта" промовляв п. Дужий. Ядерно та приступно вказав на великі цілі Просвіти і візвав присутніх працювати для тієї ідеї, яку ширить від десяток літ ця установа. Представник „Нового Часу" п. Роман Сливка говорив про майбутність українського народу. Місцевий ремісник п. Гриць Чухрай зазначив у своїй промові, що тільки національна ідея переможе та взивав громадян єднатись під її прапором. Кінцевий промовець п. Агатон Добрянський говорив від Народньої Організації Українців м. Львова про небезпеку винародовлення на Знесінні. Підніс значіння української преси та книжки й вагу політичної організації. Відспівавши національний гимн, піднесені на дусі зібрані розходились домів.

Ще про вписи і практику

у державному рільничому ліцею.

Довідуємося, що з огляду на довершення купна на потреби ліцею маєтку зі всіма зразковими господарськими уладженнями в Черниці не є виключене, що зголошені до ліцею кандидати будуть відбувати вступну господарську практику в ліцеальнім господарстві у Черниці під кермою фахового персоналу ліцею. Якщо це відповідало би правді, булоб це велике удогіднення для практикантів. На цьому зискав би у великій мірі сам практичний вишкіл. Цей практичний вишкіл був би більш пристосований до будучого пляну навчання в ліцею, як це може бути виконане в ріжних господарських школах. Відбування практики в господарстві в ліцею під кермою фахівців уважаємо під кожним оглядом корисним.

Можемо висказати погляд, що й саме удержання в Черниці буде напевно дешевше, як це може бути в інших господарських школах, або як це було подане в оголошеннях про вписи. Маючи це на увазі, радимо зголоситися на практику до ліцею всім, що досі мали може деякі застереження дотично відбування практики в інших господарських школах.

В зголошеннях до ліцею по приписовім речинці треба подати причину опізнення і просити Кураторію Львівської Шкільної Округи про додаткове прийняття на господарську практику до ліцею поза речинцем.

Штучний троцькіст.

(РО) Московська „Правда" повідомляє з Казаня про такий сензаційний випадок у татарськім педагогічнім інституті: Керманич культурної пропаґанди при казенськім партійнім комітеті Шикаєв, який є одночасно лектором економії в цім інституті, невдоволений нудними сходинами, рішив запросити на чергове засідання „троцькіста" з метою оживити дискусію. Ці сходини відбулися в дні 31. січня ц. р., на які прийшло 800 учасників. По рефераті про діяльність троцькістівсько-зіновєвської опозиції виступив студент Рафіков, який мав репрезентувати „троцькіста". Рафіков виголосив довшу промову в обороні Троцького, Зіновєва і Каменєва, вихвалюючи всі заходи опозиції проти партії й обговорив політичну програму зіновєвців. Присутні на сходинах комуністи не тільки не протестували проти промови Рафікова, але ще й висловили Шикаєвові своє захоплення за його ініціятиву. Партійний міський комунікат, довідавшися про цю подію, теж не звернув належної уваги, тільки додав, що орґанізація дискусії не була якслід належнана.

У відповідь клеветникам.

У чч. 19—24. „Перемоги" появилися статті під наголовком: „Царство клік", в якій п. Дмитро Паліїв був ласкавий присвятити свою увагу Перемишлеві та моїй особі.

„Перемоги" взагалі я не читаю, а про перші три статті я довідався щойно в жовтні мин. р., вернувши до Перемишля з літнього відпочинку. Не думав я на них реаґувати, тим більше, що „Перемога" заповідала щораз дальші „ревеляції" в тій справі. Випадало вижидати кінця. Але навіть і тоді, коли від листопада м. р. цикль статтей про Перемишль можна було вважати закінченим — не вважав я потрібним з п. Палієвом полемізувати. Бож усі знають методи боротьби п. Дм. Палієва, усім відома його система воювати неправдою, видумкою, перекручуванням та невірним насвітлюванням фактів. Не реаґував я нпр. на наклепи п. ред. Палієва на мене, коли то з приводу моєї оборони п. директора Ш. виписував він тоді в „Новім Часі" несотворені речі, як то цілий Перемишль дрожить перед п. дир. Ш., і як я в театрі чи на концерті зривався з крісла, щоб зробити місце п. Ш. Тоді я вважав нижче своєї гідности воювати з такою неправдою, ширеними такими методами, і тепер не думав я відповідати на наклепи п. Палієва. Не хотів я також упереджувати евентуального рішення тих установ, які були заатаковані у звязку зі мною. Я ждав, щоби міродайні українські місцеві чинники заняли становище до статтей „Перемоги" і щоби в міру потреби справу вияснили. Зі своєї сторони не хотів я дати ніякої підстави до підозрінь, що впливаю на хід справи. Уважав я також за річ доцільну, щоби передімною заняв в цій справі голос Повітовий Народній Комітет, якому через підготовку громадських виборів (до сільських рад і солтисів) скорше годі було цією справою занятись.

Після перевірки порушених у „Перемозі" справ інтересованими установами і висилки до „Перемоги" спростування, хочу додати від себе кілька слів.

Закидається перемиському громадянству, серед якого і я працюю, що творить „царство клік". Що це значить? Чиж праця не має бути органі зованою, систематичною і пляновою? Чиж праця у кожній партії чи кожній установі не єднає працівників на одній спільній ідеольоґічній плятформі, в гармонійному зусиллі для добра справи? Чиж виділи інституцій мають бути збиранною найріжнороднішних одиниць з найріжнороднішими поглядами — „один до ліса, другий до біса"? А чиж п. Паліїв не спирається досі і не спирається дальше на малім гуртку близьких собі однодумців, з якими творить одну „кліку", а тою хіба ріжницею, що та кліка має за ціль не будувати, а руйнувати і анархізувати українське життя?!

Посвячує мені п. ред. Паліїв довгий елябораt з вичисленням, у скільки то установах я є головою виділів чи „синдиком".

Щодо праці у виділах товариств, то не знаю чи це справді провина працювати у виділах кількох товариств та бути їх головою. Коли це провина, признаюся до неї, та ще до більшої провини признаюся: я був також *основником* численних товариств у Перемишлі і то таких, про які навіть не згадує та не знає п. Паліїв. Я був одним з основників Т-ва „Міщанське Брацтво", Т-ва Прихильників Укр. Мистецтва „Огрівігор", Т-ва ремісничої молоді „Зоря" і ще деяких, у котрих то товариствах я давав усю поміч в уложенні статутів, в добутті затвердження та введення Т-ва в життя! Чи це теж моя провина та злочин „кліки"? І цей гріх беру на себе...

А чиж до членства у виділах та головування я накидався? Чиж не покликала мене до цього воля членів дотичних Товариств, себто вільна воля громадянства, нераз і проти моєї волі? Чи довіря і голос кількадесять членів одної, другої і третьої установи, це „царство клік"?

Другий закид про синдикати і великі доходи із них звучить — поважніше. Однак у дійсності це знову або видумка, неправда, або перекручення та невірне насвітлення фактів. Не є слушні виводи „Премоги", неначеб через те, що я веду процесові справи деяких установ, були покривджені адвокатські аплікантки, бо вони не можуть найти приміщення в інших адвокатів, які не мають „синдикатів". Твердження на перший погляд не позбавлене льоґіки і може не одного збаламутити. Але хай „Перемога" прийме до відома, що всі перемиські українські адвокати, які на підставі нового закону про устрій адвокатури мають право тримати аплікантів, дійсно ведуть процесові справи ріжних установ і кооператив, отже є по словах п. Палієва „синдиками" (такими як я) у деяких Т-вах і кооперативах, коли називати синдиком адвоката, що веде процесові справи якоїсь установи. Щодо конкретних позицій стверджую: не є правдою, щоби я, як твердить п. Паліїв, був „синдиком" мужеського Інститута. Я ним не є, не був і не провадив ні одної справи. Я не є синдиком „Золотого Колоса" (кооперативи, якої я є основником і ручителем у грошевих її зобовязаннях), зате правдою є, що я заступав ту кооперативу як пізвану в одній одинокім судовім спорі на кількох розправах у двох інстанціях: ті процеси „Золотий Колос" виграв, але мені не заплатив ані одного сотика за моє адвокатське заступництво, ані навіть не повернув моїх грошевих видатків. Гарний адвокатський синдикат — правда?!

Щодо т. зв. синдикатів Міщанської Каси, Народнього Дому і Щадниці, покликуюсь на письменні вияснення управ тих установ. Є неправдою,

щоби я як синдик Міщанської Каси, взяв за 1933. р. 1.900 зол. коштів. Зате правдою є, що всі кошти спорів у тім році виносили 936,54 зол. разом зі всіми моїми готівковими видатками на судові оплати, доручення, екзекуційні поднання і т. д., які то видатки, як відомо, виносять більше ніж третину призначених судом коштів.

Не є правдою, щоб я, як синдик Щадниці, взяв в 1932. і 1933. рр. гонорар у сумі 28.000 зол.; 28.000 зол. це білянсова цифра всіх коштів спору від оснування Щадниці. Не є правдою, щоб я був синдиком Народнього Дому та взяв від Нар. Дому в році 1933. синдикатських коштів 2370 зол., зате є правдою, що та квота обіймає кошти судових процесів Нар. Дому з кіном інвалідів за цілих пять літ, вислачуваних не лише менї Н. Домом, і то сукцесивно та в міру потреби. В тій сумі містяться рівнож мої готівкові, на кілька місяців згори вилежені мною видатки, на превеликі судові оплати, родучення, судові екзекуції і т. д., а також як відомо, дуже поважні кошти коморника і примусової руманції кіна інвалідів. Це є правда про мої „величезні“ доходи за працю мою і мого канцелярійного персоналу. А чи це що невластиве, коли установи віддають ведення своїх справ канцелярії адвоката, який більшу часть свого часу і праці присвячує громадянським, публичним справам та на ведення препмногих канцелярійних справ, головно карних, зовсім безінтересовно, з діймаючою матеріяльною втратою своєї канцелярії, коли той адвокат з доручення проводу партії мусить нераз і на довший час покинути канцелярію, щоби заступати безінтересовно наших людей в справах карних або інтервеніювати у справі арештованих наших людей перед ріжними судами в цілій Польщі. Чи це шкодить моїй гідности та чести?

Найповажнійшим, а властиво одиноко поважним є закид, неначеб то я, як член Управи, а заразом і комірник у реальности М. Каси, познижував собі належне від мене М. Касі комірне, а в слід за тим зробив це і щодо інших льокаторів. Покликуюсь у цій справі на письменне засвідчення Управи М. Каси. Стверджую згідно з дійсністю, що якраз тому, що я був льокатором М. Каси, чиншів передвоєнних на пізніші я не перечислював і висоти їх не устійнював. Зробила це комісія з трьох людей, а саме тодішній голова Надзірної Ради М. Каси бл. п. Олексій Ярема, бл. п. д-р Теофіль Кормош та м-р Степан Навроцький, тепер адвокат у Перемишлі, без всякої співучасти з моєї сторони. Це стверджено навіть на згаданих „Перемогою“ Загальних Зборах М. Каси письменними записками бл. п. О. Яреми. Однак про це „Перемога“ зовсім не згадує. Промовчує також „Перемога“, що той самий п. дир. Кебузінський відтак на зборах признав це. Промовчує також „Перемога“, що вся ця справа була на Загальних Зборах висвітлена. Зясовано теж, що було річю виключеною, щоб я міг згаданих членів комісії збаламутити. Промовчує також „Перемога“, що я самочинно і з власної волі, хоч не був до цього правно зобовязаний, негайно вирівнав ріжницю, яку в цій справі обчислила Дирекція.

Також справу видатків на світло М. Каси подала „Перемога“ неточно і невірно. Рахунок за світло в 1927 р. виносив вправда 537.38 зол., але в цім міститься 61.26 зол. за направу електричних проводів і купна жарівок та позатим належитість за світло була тоді вища, — з домівки М. Каси користало тоді кілька наших товариств (як М. Братство, Сокіл, Драм. Т-во ім. Л. Українки і інші), які, не маючи змоги відбувати своїх сходин чи театральних проб деінде, користувались домівкою М. Каси цілими вечорами до пізної години. Через те зужиття світла було значно вище, ніж запотребування М. Каси, як Т-ва, яке вечорами не урядує. Чому про це „Перемога“ не була ласкава дізнатись і тенденційно ті подробиці промовчала?!

Чому подала „Перемога“ незгідно з дійсністю видатки на світло в 1928 р. на квоту 171 зол., коли ця позиція винесла тоді 282.95 зол. Чому знову тенденційна неправда?!

Д-р В. Загайкевич.

Гостра критика адміністраційної влади.

ВАРШАВА, 11. 2. ПАТ. Нині на пленарнім засіданні сойм радив над прелімінарем буджету міністерства внутрішніх справ. Референт буджету пос. Пончек обговорив подрібно цифри буджету і внески буджетової комісії. Пос. Богуславський (люд.) гостро критикував діяльність адміністраційної влади, виступив проти нового самоуправного закону й останніх виборів до самоуправи.

МОБІЛІЗАЦІЯ В ІТАЛІЇ?
ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ ІТАЛІЇ З АБІСИНІЄЮ

ПАРИЖ, 11. 2. ПАТ. Римський кореспондент „Матена“ повідомляє: У політичних римських колах переконані, що слід скінчити з постійними збройними сутичками на кордонах італійських кольоній Сомалі й Еритреї та Абісинії. Тому італійський уряд передбачує якісь поважні військові заходи. В Римі кружляють поголоски, що міродатні кола рішили повести акцію на великі розміри. Багато старшин візвали до війська. Кажуть, що коли би Італія рішилась зорганізувати військову експедицію, тоді необхідна була би мобілізація кількох річників.

Новий політичний процес на Литві.

КЕНІҐСБЕРҐ, 11. 2. ПАТ. „Лієтувос Аідас“ повідомляє, що при кінці лютого ц. р. почнеться у Кретинзі новий політичний процес проти 22-ох націонал-соціялістів з Мемелю

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— У Парижі маніфестувало в неділю на площі республики 30.000 соціялістів. Перед памятником склали 500 вінків.

— Офіційні кола в Льондоні рішуче заперечують поголоски деяких щоденників про непорозуміння в англійськім уряді. Міродатні кола підкреслюють, що тепер не дійде до змін в уряді і до вступлення Льойд Джорджа до уряду.

— На конґресі французької соціялістичної партії рішили вести переговори з трьома іншими соціялістичними партіями з метою створити одну соціялістичну партію у Франції.

— Над Ісляндією лютувала страшна метелиця, яка попереривала телефонічні дроти та ушкодила радіостацію.

Спека в зимі.

МОСКВА, 11. 2. ПАТ. З Баку повідомляють, що там настала сильна спека. На березі Каспійського Моря було вчора 25 степенів.

Несподівана повінь.

МОСКВА, 11. 2. ПАТ. З приводу наглої зміни температури найбільша ріка в середущій Азії виступила з берегів і перервала численні тами. 20 кораблів у пристані Урдінську сильно ушкоджених. Багато сіл під водою. Тисячі людей без даху. Уряд вислав 1.700 піонірів з допомогою населенню.

М. ВОЗНЯК. 3)

Чим жили вихованці львівської семинарії перед сто роками.

(Докінчення.)

„Між тими, що скінчили теольоґію в 1836 р., було також багато такогож польського духа, але коли Іп(олит) Ст(анчак), що ще живе сьогодні, видав усю інтригу — кільканацять вихованців семинарії попали в кріпость, де пересиділи до 1848 р. Такий тоді був дух у семинарії, але, як відомо, ті її вихованці, що завдяки підшептам польської еміґрації булиб віддали життя за Польщу, стали потому передовими борцями за Русь. Так і я, будучи вже священиком і живучи, як політично підозрілий у постійному страсі до 1848 р., покинув юнацькі помилки й почав відповідно до своїх сил служити руському народові. А перемінив я свої переконання тільки тоді, коли побачив, що славетна фраза „równy z równymi“ була тільки принадою, а в дійсности пустим звуком“.

Автор чи редакція перехрестили Ценглевича на „Щенглевича“. Приписаний йому вірш „Русин на празнику“, який опублікував Франко в IV. т. „Життя і Слова“, це вірш іншого аґітатора — Маркела Попеля.

Щодо найважнішого для цих рядків деталю з уривка спогадів Сінкевича, а саме про намір його згладити Шашкевича зі світу, треба доповнити його ще словами еп. Костянтина Чеховича, переданими устно й листовно д-рові Василеві Щуратові й відомими зі статті останнього „Чорна книга“ в збірці „На досвітку нової доби“. Там читаємо про цю справу, що „чотирьом вильосованим богословам гр. кат. духовної семинарії у Львові поручила була польська революційна організація спозтати Шашкевича з світу. Придумано йому сорoмну загладу: утоплення в семинарійних виходках. Чому не виконано пляну, невідомо“.

За щож грозила така соромна смерть Маркіянові Шашкевичеві? За його промову у мурах семинарії дня 12. лютого 1835 р., як у день уродин цісаря Франца. В датуванні Сінкевича заходять помилки. Як виходить із перемиських шематизмів, перший рік теольоґії він кінчив у шкільному році 1834/35, а другий 1835/36. Послідовно переніс Сінкевич „Слезу“ Миколи Устіяновича над могилою Михайла Гарасевича з 1836 на 1837 р. Ще більша помилка зайшла в Сінкевича в означенні дати розпорядку митр. Мих. Левицького щодо того, щоби хтось із вихованців семинарії мав що-місяця промову про обовязки супроти монарха. Такий розпорядок вийшов 12. вересня 1834 р., а не 1836 р., як написав Сінкевич. Одначе він вірно запамятав, що Шашкевич виступив із своєю українською промовою не в році розпорядку, але в найближчому. (Щодо промов — вони виголошувались не лиш у польській, але іще більше в латинській і німецькій мові).

Тексту тієї промови досіль не віднайшли. Гільки сліди по її заголовку маємо на вісімці сірого паперу (в бібліотеці Народнього Дому у Львові), а саме: „...(общого народного воспи- (...и шестьдесьатий и) ...ва его Императорско-) ..Франца Перваго Кесарьа) ...ьа нашого милостивого (Слово к питомцем“. Складовою частиною промови був і вірш Шашкевича, виданий годіж 1835 р. без зазначення авторства п. з. „Голосъ Галичанъ“; першу редакцію його, без заголовку, опублікував д-р В. Щурат у брошурі „Голос Галичан. Автограф першої друкованої поезії Маркіяна Шашкевича“. Ця обставина, що перша редакція вірша не має заголовку, промовляє за тим, що він був складовою частиною промови Маркіяна. Правда, правопис слідів заголовку й першої редакції дещо відмінний, але цю відмінність легко пояснити бажанням доставити своєму начальству рукопис вірша в правописі, який не разив би його дуже.

На другому боці згаданої вісімки сірого паперу є автограф Шашкевичевого вірша „По за тихий за Дунай“ з поміткою Якова Головацького, що автограф походить із 1833 р. Очевидно Головацький віднїс вірш Шашкевича до часу своєї мандрівки по Наддністрянщині й Надтисянщині. Одначе це невірно. Вірш написаний тоді, коли Головацький докінчував у Пешті фільософічний курс, що відповідав дотеперішнім сьомій і восьмій ґімназійним клясам. До Головацького й звернені слова Шашкевича (подаю в правописі ориґіналу):

По за тихий за Дунай,
Де мій сокол пробувайе,
Лети, гадко, в чужий край,
Де го туга обгортайе.

Неси душу там мойу,
Легкокрилий вытроньку,
Руску пысньу неси му,
Шчиру брата пісоньку.

Тужно, тужно там тобы,
Милий брате рідненькій,
Но по студеній зимы
Вытрец дихне тепленькій.

Серед луга, край води
Зацвила калина;
Будь веселий, шчаслив ти,
То шчаслива й родина.

Таким робом у цьому віршику маємо поетичний привіт Шашкевича Головацькому з 1835 р., подібний до пізнішого віршованого привіту Миколі Устіяновичеві п. з. „Побратимови“. Походячи з однієї околиці, Шашкевич і Головацький зжились так дружно, що навіть у москвофільській добі свого життя Головацький, як і Устіянович, згадував про свого ідеаліста — приятеля з найбільшим теплом і признанням.

Британські зброєння на морі.

ЛЬОНДОН, 11. 2. ПАТ. „Морнінг Пост" повідомляє, що буджет воєнної маринарки на 1935. р. передбачує будову 4—5-ох кружляків, 8 контрторпедовців, три підводні човна і деяку кількість менших кораблів.

З ТОВАРИСЬКОГО ЖИТТЯ.

Баль Української Преси

Кілька вражінь і уваг.

Перший репрезентаційний Баль Української Преси у Львові. Можна навіть сказати: перше діло, щодо якого члени наших політичних і меньше політичних органів порозумілись без труднощів, засіли згідно у спільному комітеті і зійшовшись разом поводились так, якби підтримували найкращі приятельські звязки. Мимохіть думаєш, чи „Т-во письменників і журналістів" могло влаштувати таких балів кілька у карнавалі, неодно непорозуміння розсіялось би підчас дружньої гутірки?

Баль, як і слід: балеві сукні, фраки, смокінги; гості лише запрошені. Хоч неодна дама стрималась від балю, не хотячи йти у скромнішій сукні, видко було, що загал гостей не дотримувався того принципу і волів скромніший вигляд, але природну, непретенсіональну забаву. Сплітки, які йшли по місті буцім-то „журналісти забувають про крізу" міг був спростувати кожний, хто прийшов би на забаву.

Салі у „Домі Почтовців" вигідні, гарні, мають кілька бічних кімнат, де може розташуватись буфет і де можуть спокійно засісти ті, що не танцюють. Усе це повне; якби так зявилась ще сотня осіб, був би клопіт: треба би хіба встановляти чергу у танцях і тримати гостру варту на вузьких коридорах, щоб дати пройти гостям. І так уже є такі, що невпинно переходять із великої партерової салі до малої на поверсі, шукаючи захистного кутка або свобіднішого місця для танців.

Танці починаються традиційним хороводом, який ведуть у першій парі голова Т-ва Письменників у Журналістів, ред. Р. Купчинський, як господар Балю з п-ею І. Левицькою, як господинею, та в другій парі — голова УПР пос. д-р Дмитро Левицький із п-ею М. Колтунюковою.

Після нього до голосу приходить джезбенд — танго, фокс-трот, навіть каріока, — які виперли старого симпатичного сеньора — кадриля і рідну коломийку. А проте „на загальне бажання" був і лянсієр, і вальс все ще панував непереможно, як посередник між старими і новими часами. Настрій легкий, хоч поважний, природний, як у товаристві, де майже всі знають один одного.

До гарного настрою причинилися безперечно дві першорядні українські музики п. Яблонського (8 осіб на вел. салі з п. Курочкою як рефреністом) і п. Костюка (4 особи на малій салі з п. Лаврівським — рефреністом). Велика орхестра грала м. і. вперше танці (танга і сльофокси) музики Антона Рудницького і В. Балтаровича до слів А. Курдидика і Г. Лужницького.

Атракцією вечора — вибір королеви українського карнавалу. На салі і в кутках дами шепочуть, що всі вже знають, на кого паде вибір. Гості голосують картками. Йде навіть у деяких колах завзята пропаганда, яка доводить до того, що деякі панове купують по 50 і 100 карток, вписуючи на них те саме прізвище. Цьому сильному впливові деяких „політичних метод" нема змоги протидіяти, але на щастя, крім маси виборців існує ще жюрі, складене з 8 осіб, які теж знають про цю прилюдну тайну. Вязку карток, яку передає один і той сам тим самим почерком жюрі відкладає на бік і 100 голосів рахує за один.

Вибір королеви нелегкий. Забагато гарних пань, багатих суконь, ще більше ріжниць у поглядах на те, що таке „королева", „краса" і „репрезентація". Великий клопіт мають члени жюрі і з тим, що королевою мусить бути „панна". Всі замужні жінки та вдовиці тут покривджені і витворюють досить неприхильний настрій для невибраної ще кандидатки, яку виберуть „напевно з протекції". Не може теж стати королевою надто молоденька панночка, яка ставить перші кроки на балевій салі — отже справа нелегка.

Королевою Балю вибирають п. **Лялю Феданівну**; двома княжнами п. **Наталку Галущинську** і **Марту Почапську**. Крім цього жюрі відзначує дві молоденькі кандидатки на майбутніх королев: **Марту Колтунюківну і Ольгу Стецюківну.**

На салі звертають увагу деякі вибагливі й оригінальні сукні: п-і І. Левицької з чорного транспаренту з рожевими рожами; п. Марії Сокіл з шафірового транспаренту з тюлем; п. О. Кміцкевичевої з синього транспаренту з срібною лямою; Доценкової з гарного транспаренту спията на раменах; Приймової зі стилевим декольтом; Вічковської з білого креп-сатен; Л. Феданівни ліля сукня з креп-мату з золотом, Гвоздецької з чорної тафти, плісовану, з крилами та прикрасами здовж плечей, д-р Марти Рудницької чорна з синіми рукавами на ліктях; І. Софронової-Левицької ліля з тафти з фіялками, д-р Дзерович чорна креп-сатен з тюлем; п-і Струтинської ручно батікована в тіні від соломяного коліру до терякоти; М. Кедринова-Рудницька зелена з креп-мату, з квіткою; Колтунюкова зелена, креп-мат; Надя Макарушкова синя лискуча креп-сатен, Кавулева біла з пелеринкою, з білими перами, С. Яблонська білий креп-сатен з болеркою і діядемом; Колтунюківна Марта з тафти ліля у квітках, д. стилева; Колтунюківна Ліда, біла креп-сатен з лямовим сорті; Лепкова з зеленої лями, Іванчуківна з синьої лями; М. Чижовичівна шовкова, жовта тафта; Чоліївна з білої рібульден-сатен; Тисовська біла прибрана лямою; Гермакінна з рожевої креп-ромен з легенькими рюшами, фіялками і транспарентовою накидкою; Дурбаківна з шафірового креп-сатен плісована через плечі — і багато-багато інших, які просто годі було затямити і не попали в цей список через недогляд.

Новинкою Балю була спеціяльна балева газетка, якої появилися 2 числа, видруковані в одній маленькій кімнатці у спеціяльно заінстальованій друкарні, а також мегафони з фірми ЕКО. До знаменитих двох буфетів, якими відали досвідні у цій справі наші пані, причинилося ріжними датками чимало фірм, яким Діловий Комітет Балю подякує ще прилюдно окремо.

Дивно вражало тільки те, що багато чільних наших діячів не вважало за відповідне бодай на пів годинки показатись на салі. Дехто почував себе навіть ображеним, що не дістав особистого запрошення; „Т-во письменників і журналістів" розсилало збірні запрошення на адресу установ та товариств. Минули вже ті часи, коли можна було поіменно запрошувати „все громадянство; у самому Львові треба було би розіслати кілька тисяч запрошень, а тоді і ніяка саля не помістила би всіх гостей.

Забава тягнулася до 7-ої год. рано.

*

На Балі Української Преси згубив хтось на салі золоту бранслету. Відібрати можна в Адміністрації „Діла", Ринок 10/II, в год. між 10—13-ою.

З відчитової салі.

КООПЕРАТИВНИЙ УСТРІЙ ГРОМАДЯНСТВА.

В неділю 10. лютого ц. р. в год. 6-ій вечором відбувся черговий відчит з циклю „Академічних Вечорів" о. проф. д-ра М. Конрада п. н. „Корпоративний устрій громадянства" у салі „Бесіди". Прелеґент основно і річево опрацював цю дуже цікаву проблему, яка не тільки ворушить уми соціольоґів, економістів і політиків, але також широкі кола населення хочби лиш тому, що в деяких державах цей господарський устрій уже обовязує.

Корпоративний устрій спирається на професійній організації всіх творчих одиниць для співпраці над розвитком нації. Цей устрій усуває боротьбу кляс і дає належну оборону всім працюючим фізичним та умовим робітникам.

Опісля прелеґент розглянув організаційну будову цього устрою і зясував його мету.

По рефераті вивязалася жива дискусія, яка ще раз доказала, що це дійсно пекуча проблема наших днів. Тому дуже добре було би, якби цей цікавий реферат появився окремою брошуркою.

НОВИНКИ

— **Великі Вечерниці Правників перенесені** з 14. лютого **на 5. березня ц. р.** 959

— **У звязку з заміткою „Із судової салі: Український лікар скаржить „Просвіту",** яка була поміщена в „Ділі" ч. 20. з 26. січня ц. р., довідуємося, що завдяки уступчивості д-ра Осипа Береста прийшло між обома сторонами до згоди. Д-р О. Берест добровільно запропонував за лікування бл. п. Йосифа Мійського в часі від 16. червня до 31. жовтня 1933 р. лікарський гонорар 1.500 зол., розкладаючи цю суму до сплати на три рівні, догідні рати. Головний Виділ приняв з приємністю предложення д-ра О. Береста до відома, погодився на висоту гонорару і виплатив уже першу рату. Тим самим справа в суді відпала. З приємністю подаємо цю вістку до відома громадянству.

— **„Український і німецький народній характер — на основі порівнання народньої поезії обох народів".** На цю тему виголосить 15. ц. м. реферат у нім. мові д-р Ґустав Шпехт (Берлін) у рямцях викладів Українського Наук. Інституту в Берліні. Виклад відбудеться в салі 51 берлінського університету. Початок: 8. год. веч.

— **Бенефіс у 25-ліття сценічної праці П. Сороки.** В половині березня ц. р. заходом Львівської Сцени „Богема" відбудеться вдруге вистава „Акорди". В головних ролях виступлять Леся Кривицька і Володимир Блавацький. Вистава ця відбудеться з нагоди 25-ліття сценічної праці арт. Петра Сороки.

— **Позір Львовяни!** В середу 13. лютого 1935 р. в авлі Акад. Дому, Супінського 21, відбудуться Загальні Збори **Секції Львовян** при Студ. Кружку „Р. Ш." ім. П. Могили у Львові. З огляду на вагу намічених справ **прибудуть усі!** Початок год. 16 (4. поп.).

— **З карнавалу.** Як довідуємось, традиційні Вечерниці „Червоної Калини", що тішаться загальною симпатією, та славляться дійсно милою забавою, відбудуться 23. лютого ц. р. в салях Касина Почтовців при вул. Японській.

— **Практична школа.** В Шажарні на Поморю є 2-річна школа сироварсько-молочарська, яка приймає учнів(иці) з покінченою VI. кл. гімн. на дворічну науку, а абсольвентів всенародньої школи на 11 міс. курс. Курс підготовляє до праці в молочарських крамницях, а школа до праці в молочарських ляборіторіях і при перерібці молочних продуктів. При школі міститься інтернат, який дає повне удержання за 30 зол. в місяць.

— **Знову нові ціни помаранч!** Промислово-торговельна палата у Львові повідомляє, що комісія нотувань цін помаранч на засіданні 11. лютого устійнила такі ціни за 1 кг. помаранч для Львова на час від 12. до 16. лютого: еспанські помаранчі: рід „terca" гурт. 1.15 зол., детайл. 1.35 зол.; рід „blond" гурт 1.25 зол., детайл. 1.55 зол.; рід „bloot-oval" гурт. 1.38 зол., детайл. 1.70 зол. Палестинські помаранчі гурт. 1.41 зол., детайл. 1.85 зол. Італійські помаранчі гурт. 1.78 зол., детайл 2.20 зол. Тару стандаризованих еспанських скринь устійнили в висоті 8 кґ., палестинських 4 кґ., італійських 2 і пів кґ. або 4 кґ. При купні помаранч детайлісти не мусять купувати мандаринки або інші овочі.

— **Скажений пес.** 6. лютого появився на вул. Шпитальній пес-вовчур. Його зловили та ствердили в нього скаженину. Маґістрат взиває власника пса, як і тих людей, що пес їх покусав, щоб зголосилися в IV. виділі З. М. (ветеринарний уряд) при вул. Бурлярда ч. 4.

— **Львівська хроніка.** Арештували Л. Гросяка зі Скнилова, як старався вломити до пивниці дому при вул. Шимоновичів 2. — Поліція арештувала бувш. купця Дав. Позаментіра та злодійського посередника Арн. Ляфера, які купили в злодіїв 500 м. сукна вартости 8000 зол., украденого з крамниці Рапапорта при вул. Леґіонів 33. — У кільканадцять шапкарських робітнях застрайкувало 80 робітників, що домагаються підвишки платні. — Санітарна комісія викрила тайну різню в домі Г. Беркорна при вул. Огородницькій 15. — Тайний агент арештував вломника Павла Божка, який вломився був до складу футер Фіша при вул. Леґіонів 25 і приготовив товар вартости 15.000 зол. — Невідомі злодії вломилися до сальону мод Отилії Фельс при вул. Боїмів 4 та вкрали зінґерівську машину до шиття та чотири капелюхи, все вартости 1.200 зол.

— **Хочуть схопити другого Ліндберґового синка.** Як відомо в Флемінґтоні відбувається розправа проти Гавптмана, обвинуваченого в схопленні Ліндберґового сина. Оноді на розправі предложив Ліндберґ предсідникові листа, в якому невідомий автор домагається від Ліндберга 5.000 долярів, інакше схоплять маленького Джо (другого Ліндберґового синка). Гавптмана повинні увільнити, твердить автор листа, бо то не він схопив першого Ліндберґового сина. Тепер віллю Ліндберга в Інґлевуді пильнує **кордон поліції та собаки.**

5-ґрошові сірники у Львові.

У найближчих днях мають появитися в продажі у Львові т. з. „Кресові сірники" в ціні 5 сот. за коробку. Ці сірники були призначені спершу для вбогого населення на східних окраїнах, а тепер Сірниковий Монополь вирішив ввести їх і до інших дільниць краю.

[illegible]

СТРИЙ.

Гостина театру ім. Тобілевича. З початком лютого ц. р. загостив до нас театр ім. Тобілевича і дав 5 вистав. Уже на першу виставу оперетки „Княжна Чардаша" прийшло багато публики, хоч це був останній день місяця січня. Комедія „Бунт у раю" і „Спадкоємці" мали також успіх моральний і матеріяльний, що треба завдячити приєднанням до театру такої визначної сили, як п. О. Стадник. „Серед бурі" Грінченка (4 картини) не найшли сподіваного відгуку серед численно зібраної публики з причини слабої акції. Чи управи обох театрів: Тобілевича й „Загравы" не могли би прийти до якогось порозуміння, щоб хоч один театр поставити у нас на справжній висоті. А крайня пора вже це зробити.

СЯНІК.

Розвиток Музею „Лемківщина" у Сяноці. Музей „Лемківщина" заведений же твоєнний і важній праці відомо о нашого мистця проф. Льва Геца, ради. Франца Коковського і кілька інших тихих робітників, розвинувся вже до великої і важної на наших західних окраїнах установи, без якої годі було би навіть подумати про дослід усіх ділянок з життя лемківського племени. Ось кілька числових даних про зріст експонатів у Музею від 5. травня м. р. до 7 лютого ц. р.: Дня 5. травня м. р. було в Музею 2·660 дійсних чисел і 4·065 експонатів. Дня 7 лютого ц. р. вже є 3.028 чисел і 4.558 експонатів, себто за неповний рік прибули 493 експонати, які вписано під 368 числами. У відділах 1) книгозбірні прибуло — 119 чисел, 2) ікон — 44, 3) нумізматики — 49, 4) Документів У. Н. Р. — 17, 5) писанок — 40, 6) старих документів (акти) — 35, 7) медалів — 5, 8) загальні збірки — 59. Крім того відділ банкнот в зріс зі 700 на 751 чисел, українські державні банкноти зі 100 на 125 чисел, дупликати нумізматики зі 730 на 780 чисел. Музей одержав усі видання від Українського Народнього Інституту в Берліні. На жаль, малесенька домівка і недостача грошей дуже спиняють розріст Музею. Про спеціяльні загально відомі трудноші на Лемківщині, навіть не згадуємо зі зрозумілих причин. Всеж таки якби наше громадянство на Лемківщині запікавилось більше своїм Музеєм у Сяноці, тоді вдалось би врятувати ще неодну цінну памятку нашої старої духової культури, які нищаться і пропадають зовсім або переходять до чужих нам музеїв та архивів.

—o—

СПОРТ.

ГАКІВКА.

УКРАЇНА — А. З. С. 1 : 1 (0 : 0, 1 : 0, 0 : 1).

Змагання за мистецтво А-кляси, в яких Україна виявилась назагал дружиною вирівняною, з виїмком Бубели, що був найслабший. Голя для України стрілив Мілько, для А. З. С. вирівняв 4 хвилини перед кінцем Яців.

УКРАЇНА — ЛЕХІЯ.

Змагання цих дружин за мистецтво А-кляси відбудуться у вівто ок 12. п. м. на грищі при вул. Педчинській. Початок: год. 7·15 веч.

СТОЛОВИЙ ТЕНІС (ПІНГ-ПОНҐ) У ЛЬВОВІ.

9. II. Каменярі — Олімпія 3 : 3.
10. II. Каменярі — Олімпія 3 : 3

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Karol Taube i Michał Socha: FRONTEM DO MORZA. Warszawa 1934. Nakładem Ligi Morskiej i Kolonjalnej. Стор. 32, форм. 16-о.

Rafał Czeczott: CO NAM ZAPEWNIA MARYNARKA WOJENNA. Warszawa 1934. Nakładem Ligi Morskiej i Kolonjalnej. Стор. 24. ф. 16.

Benedykt Andrzej Krzywiec: POLSKA POLITYKA WOJENNO-MORSKA. Warszawa 1934. Nakładem Ligi Morskiej i Kolonjalnej. Стор. 34, ф. 16-о.

ЖУРНАЛИ:

ГОСПОДАРСЬКО - КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС орган Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Львів, 10. лютого 1935. Р. XV., ч. 6

СЕРЕДНІЙ КАВКАЗ. Варшава, новбрь 1934. Ч. 7.

MORZE, organ Ligi Morskiej i Kolonjalnej. Warszawa, luty 1935. № 2. R. XII.

PŁOMYK, tygodnik dla dzieci i młodzieży. Warszawa 11 lutego 1935. № 23. R. 19.

PŁOMYCZEK, tygodnik dla młodszych dzieci. Warszawa 11. lutego 1935. № 23. R. 19.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.
Вівторок 12. II. год. 7·30 веч. „Крик".
Середа 13. II. год. 7·30 веч. „Крик".

Театр Різнородностей.
Вівторок. 12. II. год. 7·30 веч. „Мій коханий дурнику".
Середа, 13. II. год. 7·30 веч. „Мій коханий дурнику".

Кіна.

АДРІЯ: „Ноїв Ковчег".
АПОЛЬО: „Дочка генерала Панкратова".
АТЛЯНТІК: „Юлія".
ВАНДА: „Кінг-Конг".
ГРАЖИНА: „Танцююча Венус" та „Брат дивода".
КАСІНО: „Молодий ліс" (на осн. В. Герца).
КОЛІСЕЙ: „У блеску місяця" та ревія.
КОПЕРНИК: „Петрусь" із Фр. Гаăль і „Фліп і Флап у країні забави".
МАРУСЕНЬКА: „Петрусь" із Фр. Гааль і „Фліп і Флап у країні забави".
МІРАЖ: „Я маю темперамент", „Блески та тіни театру".
МУЗА: „Віва Вілля!"
ПАЛЯС: „Чорна перла" (Евг. Бодо).
ПАН: „Жінки в його житті", „Таємні сили".
ПАСАЖ: „Демон золота", „Ідець-примара".
РАЙ: „Уланські обіти".
СВІТ: „Катерина Велика", „Кохання на приказ".
СОНЦЕ: „Бранка сина пущі".
СТИЛЕНЕ: „Циганські мельодії" і ревія „Веселий мурин".
УТІХА: „Погоня за тінею" і ревія.
ХИМЕРА: „Зміна сердець". (Дж. Гейнор, Чарлз Фарел).

Закордонне радіо.

Вівторок, 12. лютого 1935.

Відень (506,8) 14·00 Скрипка, 15·40 Концерт для дітей, 17·35 Спів, 20·00 Концерт, 21·50 Камер. муз, **Братислава** (298,8) 17·05 Тріо на цитрах, **Брно** (325,4) 18·20 Пісні, **Кошиці** (259,1) 18·00 Рос. романси, **Прага** (470,2) 12·35 Концерт, 17·50 Форт. 19·10 Італ. пісні й арії, **Прага I.** (249,2) 14·35 Спів, **Париж** (1648) 21·45 Вок. вечір, **Білгород** (437,3) 16·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 12·00 Популярна муз., 18·30 У маленькій каварні — пісоньки й гутірки, 20·10 Віденські мельодії, 20·55 Симфонія ч. 6 а-дур Брікнера, **Кенігсвустергавзен** (1571) 19·20 Форт. ресталь, **Ляйпціґ** (382,2) 16·50 Нім. пісні 19 століття, **Мнхен** (405,4) 16·00 Концерт, 17·30 (Шуманові пісні (Топіц тенор) **Будапешт** (550,5) 17·30 Сальон. музика 19·15 Скрипка, **Мілано** (368,6) 15·00 Тріо, 20·45 „Арабська невільниця" оп. Сільвера, **Рим** (420,8) 20·40 Концерт.

Середа, 13. лютого 1935.

Відень (506,8) 15·20 Для дітей, 17·05 Твори Марії Бах. **Прага** (470,2) 11·05 Сальон. музика, 19·25 Військ. орх., 20·20 Спів **Париж** (1648) 21·00 „Кітеж" оп. Римського-Корсакова, **Білгород** (437,3) 13·15 Пісоньки, орх. 20·0 Опера, **Берлін** (356,7) 15·25 Любовні й нар. пісні 16. ст., 16·0 Вес. пополудне, 19·35 Вок. муз. авд., **Кенігсвустергавзен** (1571) 15·15 Дитячі пісоньки, 17·20 Рибачі голоси, авд. **Кельн** (455,9) 17·50 Пісні, 19·35 Пісоньки, **Ляйпціг** (382,2) 21·10 Симфонія ч. 5 ес-дур Брікнера, **Мнхен** (405,4) 17·55 Баґокові арії (спів, муз.), **Будапешт** (550,5) 12·05 Тріо, 18·30 Циг. орх., 21·20 Спів, 22·10 Форт., **Мілано** (368,6) 11·30 Легка музика, 21·00 „Ля Фіяма" оп. Респігія **Рим** (420·8) 13·00 Легка музика. 21·00 Концерт Шубертівського в дом. хору.

Львівське радіо.

Вівторок, 12. лютого 1935.

6.45 Ранішня авдиція, 7.30, 22.00 Реклям. концерт, **10.00 Богослуження з Успенської церкви у Львові**, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Метеорольог. вістки 12.05 Огляд преси, 12.10 Концерт, 12.45 Оповідання Старого Доктора (для дітей), 13.00 Полудн. денник, 13.05 Солісти з гр. пл., 15.30 Експорт, 15.35 Біржа, 15.45 Вок. муз. концерт, 16.45 Скринька ПКО, 17.00 Мандоліністи, 17.25 Обмінства (сусп.-правна гутірка), 17.35 Скрипка, 17.50 Почт. техн. скринька, 18.00 Льв. туристичний бюлетень, Сільва рерум, 18.05 Блески й нужда амат. театрів, 18.15 Концерт секстету, 18.45 Польсько-словацькі літ. взаємини, 19.00 Те саме, з всеж що іншого з гр. пл., 19.20 Гутірка, 19.30 Трохи гумору, 19.50, 19.56 Спорт. вістки, 20.00 Муз. фейлетон, 20.15 Літ. вечір („Львівські карнавали" й рецитації), 20.45 Веч. денник, 20.45 Як працюємо, 21.00 Шлеський концерт (спів. муз.), 22.15 Танк. музика, 22.45 Взяла нас лявіна зпід Бескиду, 23.05 Легка музика на кінових органах.

Середа, 13. лютого 1935.

6·45 Ранішня авд., 7·30, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт, 13·00 Полудн. денник, 13·05 Вок. концерт за гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Фільм. актор, 16·00 „Черпи" муз. репортаж, 16·45 Хвилинка питань для ст. дітей, 17·00 Альф Каселли: Соната д-дур, 17·25 Домашня господарка в новочасному розумінню, 17·35 Пісоньки в супр. форт., 17·50 Спорт. порадник, 18·00 Наука стенографії, 18·12 Мистецьке й культ. життя, 18·15 Фрагм. з театральної Вагнера — гр. пл., 18·45 Про кооперацію, 19·00 Пісні в супр. форт., 19·20 Гутірка, 19·30 Тво и на кларнет, 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·0 Баль радіослухачів — карнав концерт, 20·45 Веч. концерт, 20·55 Як працюємо 21·0, Шопенівський концерт, 21·20 Пять літ перед мікрофоном 21·40 Спів у супр. форт., 22·15 Здоровлю тебе гр. пл., 23·05 Концерт.

Ширіть наш часопис!

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·31 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 25·94, Париж 34·93, Берлін 212·65, Цюріх 171·47, Голяндія 357·90, Прага 22·13, Італія 45·07, Ню-Йорк кабель 5·31 3/8, Ню-Йорк чеки без трансакцій.

Золото: Доляри 8·92—8·91, Франки фр. 34·60—34·50, Дукати 21·50—21·00, Корони 36·50—36·40, Рублі 46·50—46·40.

Срібло: Корони австр.: 0·38 — 0.37, Фльорени: 0·96 — 0·95, Рублі: 1·56 — 1·52.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 11. лютого ц. р. кооперативам платив за:

	франко Львів	
1 кг. масла франко маґазин	2·10	зол.
1 л. молока	0·15	„
1 л. сметани	0·60	„
1 к. яєць	4·20	„

Пастеризоване молоко в доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану вдержана, на яйця зниж ова.

Маслосоюз повідомляє, що від 11 лютого ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, франко подвіря птахомисарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молод. кури	I. кл.	за 1 кг.	0·95	зол.
Старі „	„	„	0·75	„
Годовані качки	„	„	1·10	„
Годовані гуси	„	„	0·90	„
Індики	„	„	0·90	„
Індички	„	„	1·10	„
Пантарки	„	„	1·20	„

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.